

UiO • **PluriCourts** – The Legitimacy of the International Judiciary
University of Oslo

Er investorene for mektige?

Om investorers søksmål mot stater

Forskningsdagene, Litteraturhuset 28. september 2016

Ole Kristian Fauchald

PLURI
COURTS

Established by
the Research Council
of Norway

ff Norwegian
Centre of
Excellence

Offentlige myndigheter mot investorer?

- Behov for investorer og investeringer
 - Debatten om u-hjelp og investeringer
- Myndighetenes rolle som tilrettelegger
- Ønsker om
 - Minimal risiko, høyt utbytte, fleksibilitet
 - Skatteinntekter, fellesgoder, handlefrihet
- Hvor kan man møtes?
 - Stabilitet og forutberegnelighet
 - Men møtes myndigheter og investorer på et punkt som gir god balanse?

Hvem er investorene?

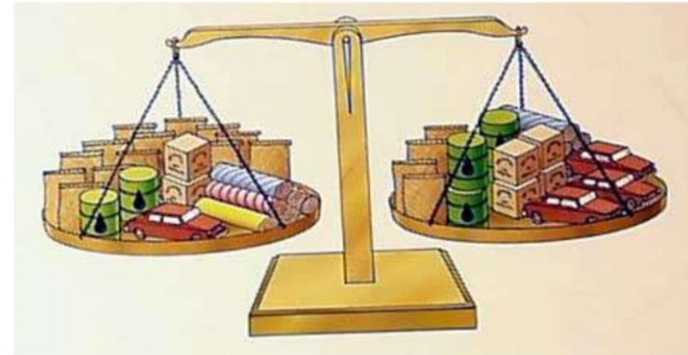
- Multinasjonale selskaper – statlige og private
- Investeringsfond – statlige og private
- Privatpersoner: Kvinner som dominerende investorer
 - I USA spås det at 66% av private formuer vil kontrolleres av kvinner om 10 år

Hva slags investeringer

- Oppkjøp og sammenslåing av selskaper ca. 40%
- Etablering av ny virksomhet ca. 40%
- Kortsiktige investeringer ca. 20%
- Investeringsstrømmer varierer mye over tid
- Investeringer og handel
- Noen eksempler på tvister

Balance Of Payments

Redistribusjon av landbruksjord

- Avskaffelsen av kommunisme medførte privatisering av landbrukseiendommer
- I prosessen oppnådde noen privatpersoner kontroll over store arealer, og rettigheter ble videresolgt til utenlandske investorer
- Staten eller lokale myndigheter ønsker en refordeling av rettighetene til lokalbefolkningen
- Hvem skal dekke kostnaden?

Plikt til å rydde opp i «gamle synder»

- Et nasjonalt selskap har over en årrekke drevet virksomhet i tråd med tillatelser
- Virksomheten blir solgt videre til et annet utenlandsk selskap
- Det nye selskapet blir pålagt å fjerne farlig avfall som ble lovlig deponert på eiendommen
- Hvem skal betale?

Miljøsubsidier som «svir»

- For å øke produksjon av fornybar energi innførte mange land subsidier til større solcelleanlegg, noe som tiltrakk mange utenlandske investorer
- Det viste seg at prisen på solcelleanlegg kort tid etter ble redusert med 80%
- Landene ønsket å trekke tilbake subsidiene fordi forutsetningene hadde endret seg
- Må tapte inntekter kompenseres?

Innføring av grunnrente på oppdrettsanlegg

- Tillatelse til å drive oppdrettsanlegg tildeles gratis, og viser seg å ha stor verdi
- Utenlandske investorer kjøper opp tillatelser
- Staten ønsker å innføre grunnrenteavgift på oppdrettsanlegg og lokale myndigheter ønsker å innføre eiendomsskatt
- Kan de det?

Store lokale protester mot avfallsdeponi

- Etter lange forhandlinger og store etableringskostnader gis det tillatelse til etablering av et avfallsanlegg
- Det blir store lokale protester, og lokale myndigheter motsetter seg prosjektet, men anlegget blir likevel realisert
- Nasjonale domstoler kommer til at tillatelsen er ugyldig, og prosjektet blir stoppet
- Hvem skal dekke regningen?

«Opprydning» etter regimeskifte

- En statsleder blir kastet som følge av militær intervensjon
- Statslederen har satt i gang mange prosjekter som ikke er ferdigstilt, og på grunn av kamphandlingene er utenlandske investorer påført store tap
- Den nye demokratisk valgte regjeringen mottar krav fra investorene om at prosjektene skal fullføres og regninger betales

Hvilken «makt» har investorer over vertsstaten?

- Før investeringen
 - Vertsstatens myndigheters fleksibilitet:
 - Hva slags avtaler kan de inngå?
 - Hvor stort behov er det for investeringen?
 - Hva har investør å tilby?
- Etter investeringen
 - Hvor stabil er den politiske, rettslige og sosiale situasjonen?
 - Er det gode relasjoner mellom investors hjemstat og vertsstaten?
 - Muligheten for å trekke seg ut
 - Trusler om søksmål

En handelsavtale mellom USA og EU kan få store konsekvenser for norsk lovgivning og politisk handlingsrom.

Transatlantisk tvangstrøye

KRONIKK
Av **Sten Rindal**
14. april 2016

Etter tre år har det blitt klart at den transatlantiske handelsavtalen TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) er på vei mot å bli en realitet. Det er nå kun igjen å få på plass de siste detaljene i avtalen, og det er forventet at den vil bli signert i løpet av sommeren. Dette er en viktig milepæl i den transatlantiske handelsavtalen, som vil åpne opp for nye muligheter for næringslivet i Norge, men vil også ha store konsekvenser for norsk lovgivning.

Avtalen vil ha store konsekvenser, men reelle muligheter for påvirkning.

FORHANDLINGSPARTNER I handelsavtalen TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) kan det bli bestrøket av norsk handelsrett, slik som konkursforfaring, lønnsregulering, arbeidsrett og arbeidsmiljøloven. Det vil bli en viktig milepæl i den transatlantiske handelsavtalen, som vil åpne opp for nye muligheter for næringslivet i Norge, men vil også ha store konsekvenser for norsk lovgivning.

Selskapslovgivning er en viktig del av TTIP. Dette er en av de viktigste delene av avtalen, og den vil ha store konsekvenser for norsk lovgivning. Dette er en viktig milepæl i den transatlantiske handelsavtalen, som vil åpne opp for nye muligheter for næringslivet i Norge, men vil også ha store konsekvenser for norsk lovgivning.

Staters ønske om å tiltrekke investeringer

- Villighet til:
 - å inngå traktater med andre land
 - å vedta investeringslovgivning
 - å inngå avtaler med investorer
- Diplomatiets betydning
- Land med svak styringsstruktur
- Fare for korrupsjon
- Personlige kontakter
- Tidligere kolonier
- Regjeringsskifter

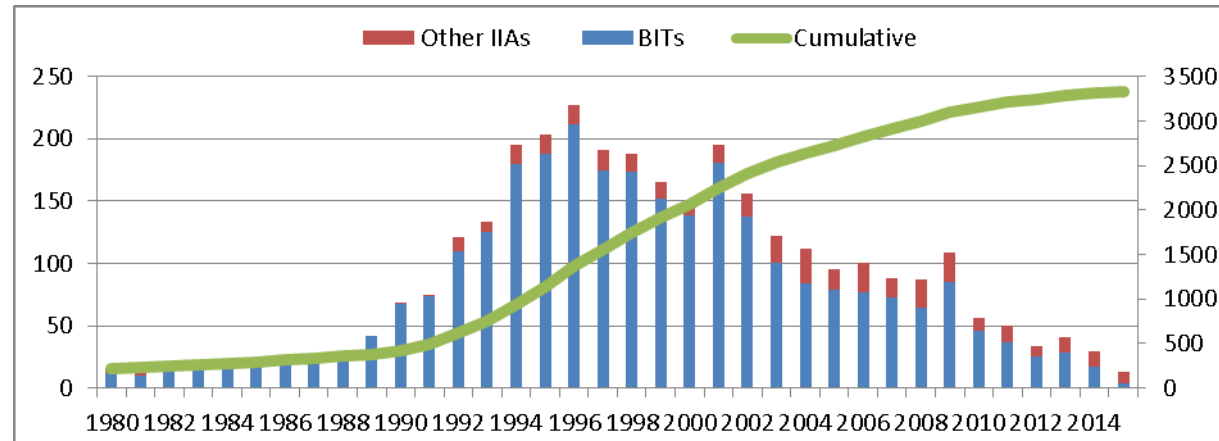
Trenger utenlandske investorer særbehandling?

- Bør de få rett til samme eller bedre beskyttelse enn nasjonale investorer?
- Kan utenlandske investorer stole på vertsstatens rettssystem?
 - Lovgivning
 - Skatter
 - Subsidier
 - Forvaltning
 - Domstoler

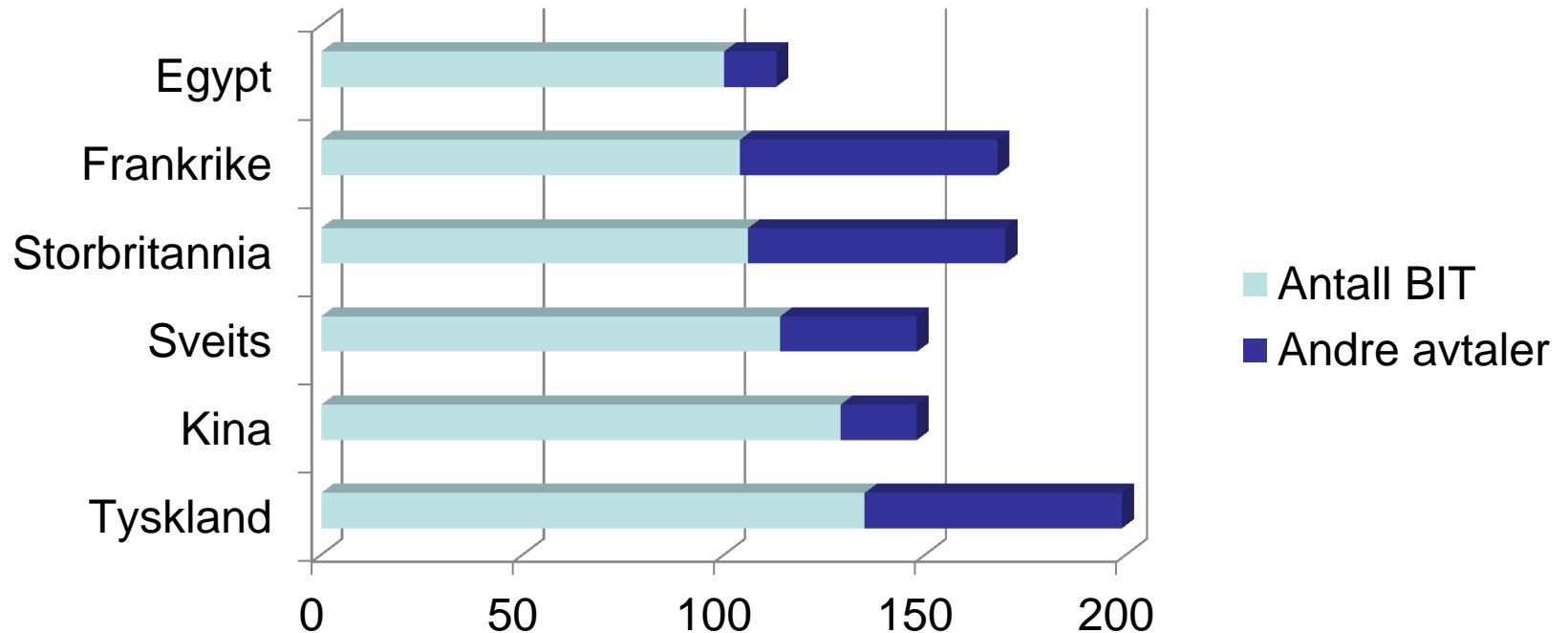

Vet investorer om investeringstraktater?

- Er det bevis for at investorer foretrekker å investere i land med BITer?
- Arbeider investorer for at land de har investert i skal inngå BITer?
- Kanaliseres investeringer gjennom land som har mange BITer?

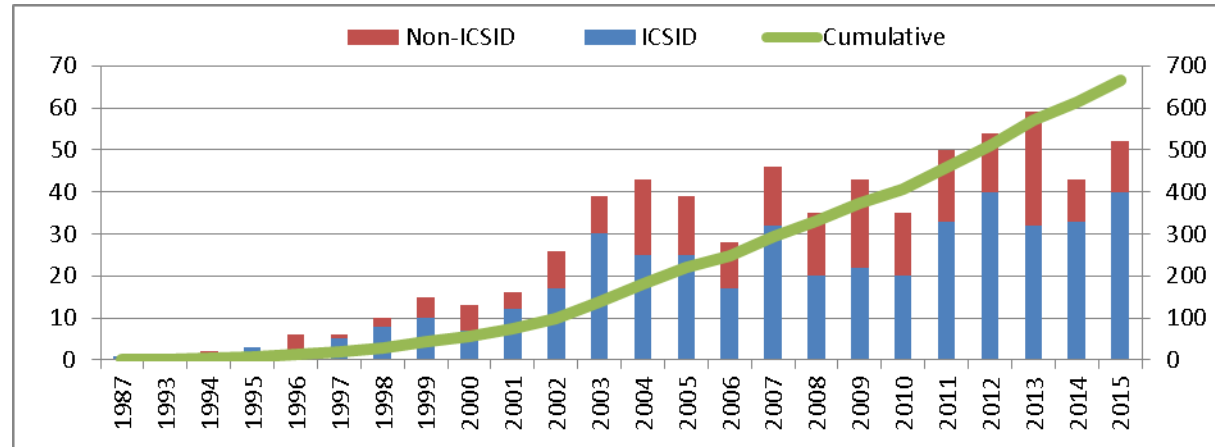

Fordeling av BITer mellom land

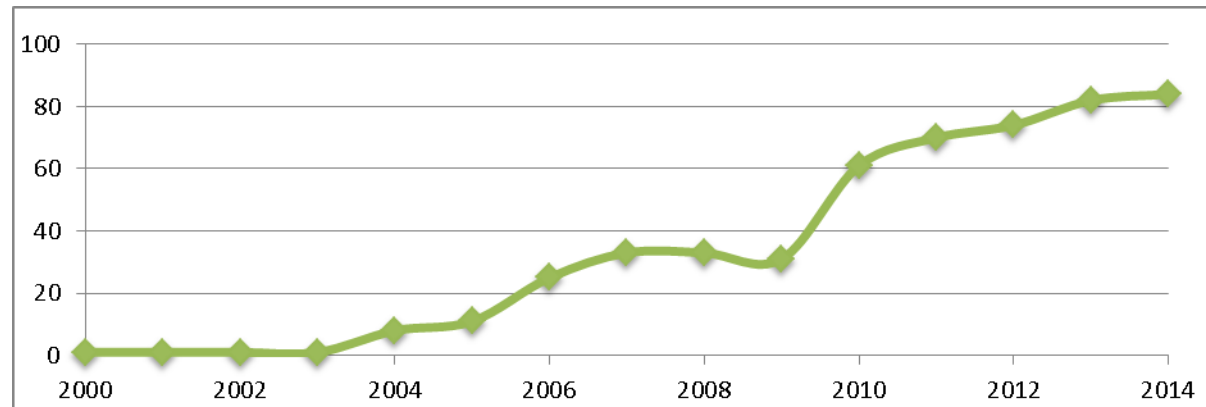
Søksmål mot stater

- Hva vet vi om voldgiftssøksmål mot stater basert på:
 - Traktater?
 - Nasjonal lovgivning?
 - Avtaler?
- Hva vet vi om trusler om voldgiftssøksmål?
- Hva vet vi om hvilke virkninger dette på stater?

«Legitimitetskrise» i internasjonal investeringsrett

- Er det en legitimitetskrise?
- Når og hvorfor oppsto den?
 - Hvordan er den relatert til investorsøksmål?
- Hvilke handlingsalternativer har vi?

Legitimitetskrisen og søksmål

- Før søksmålene dukket opp – få var interesserte
- Hvorfor er søksmålene så viktige?
 - Kan reises direkte av misfornøyde investorer
 - Kan være en stor belastning for land – Argentina
 - Gir avtalene «tenner»
 - Tvinger stater til å betale
 - Forteller historier

Legitimitetsproblemer og traktatvoldgift?

1. Hovedsakelig mot utviklingsland?
2. Svake land taper mer enn utviklede land?
3. Et verktøy for store og mektige investorer?
4. Store kostnader?
5. Mangel på åpenhet?
6. Tar ikke i betraktning 3.parts interesser?
7. Undergraver nasjonale rettssystemer?
8. Er tribunalene tilstrekkelig upartiske?
9. Det er avtalene det er noe i veien med?

Legitimitetsproblemer og traktatvoldgift

1. Hovedsakelig mot utviklingsland?
 - Nye utviklingstrender – mange utviklede land blir saksøkt
2. Svake land taper mer enn utviklede land?
 - Er omstridt, vår forskning viser at svaret trolig er ja
3. Et verktøy for store og mektige investorer?
 - Det ser ut til å være en økende nyansering
4. Store kostnader?
 - Ja, men de er vesentlig synkende
5. Mangel på åpenhet?
 - Åpenheten er økende, men fremdeles begrenset

Legitimitetsproblemer og traktatvoldgift

6. Tar ikke i betraktning 3.parts interesser?

- Dette er en hovedinnvending, reformer kan være på trappene

7. Undergraver nasjonale rettssystemer?

- Her kan det argumenteres i begge retninger; eks. vinner investorene for ofte? Erstatningsnivå

8. Er tribunalene tilstrekkelig upartiske?

- Sammenlignet med domstoler: ja; sammenlignet med avtalebasert voldgift: Nei

9. Det er avtalene det er noe i veien med?

- Hovedsakelig ja

Hva er bestemmende for handlingsalternativene?

- Hvor går smertegrensen for investorene?
 - Kostnadene ved voldgift øker – økonomisk, ressursmessig, omdømmemessig
 - Sannsynligheten for suksess synker
 - Hvilke alternativer finnes, og hva er kostnadene med og suksessratene for disse?
- Investorenes beskyttelsesalternativer
 - Forsikring
 - Søke støtte hos hjemstaten
 - Sikre seg på andre måter;
 - Investeringslovgivning
 - Avtaler

Hva kan gjøres i praksis?

- Avskaffe avtalene eller investeringsvoldgift?
- Nye og mer balanserte avtaler?
- Domstoler i stedet for voldgift?
- Reformere voldgiftssystemet?
 - Kreve uttømming av nasjonale rettsmidler?
 - Økt åpenhet
 - Begrense valgfrihet av voldgiftsdommere?
 - Strengere etiske regler?
 - Øke statenes innflytelse?

